

Dikkat hava kalitesi düşebilir

Dr. Hüseyin TOROS
İst. Teknik Üni.
Meteoroloji Müh. Böl.
toros@itu.edu.tr

BUGÜNLERDE yurdumuz üzerinde bulunan soğuk karakterli yüksek basıncın etkisiyle başta İstanbul olmak üzere bazı şehirlerimizde hava kirliliği değerlerinde artışlar olabilir. Gece saatlerinde havanın açık geçmesi, yeterli rüzgârın olmayışı ve radyasyon kaybı sonucu yere yakın hava fazla soğumakta ve böylelikle sıcaklık terselmesi (sıcaklığın yükseklikle artması, enverziyon) meydana gelmektedir. Ayaz, geceleri don ve buzlanmaya, sabah erken saatlerde ise çiy, kırağı ve sise neden olmaktadır. Hava kirliliği sabah saatlerinde atmosferik şartlar sebebiyle yaşlıları ve çocukları daha fazla olumsuz etkileyebilir.

Hava kirliliğinin etkisini hemen hissetmeyebiliriz. Başta çocuklar, yaşlılar olmak üzere astım, kalp ve akciğer sorunu olanlar daha fazla etkilenirken, etkilenme zaman ve süresi değişkenlik gösterebilmektedir. Hava kirliliğinin kısa süreli etkileri arasında göz, burun ve boğazın tahrişi, bronşit ve zatürree gibi üst solunum yolu rahatsızlıkları, baş ağrısı, mide bulantısı ve alerjik etkiler sayılabilir. Uzun vadede ise müzmin (kronik) üst solunum yolu rahatsızlıkları ve akciğer kanseri meydana gelebileceği gibi kalp, beyin, karaciğer ve böbrek zarar görebilir.

İstanbul'un hava kirliliği değerleri dünya hava kalitesi standartlarının çok altındadır. İstanbul bunu ısınma ve sanayide doğalgaz kullanımına borçludur. Normal şartlarda İstanbul için hava kirliliği tehlikesi yoktur. Fakat hava kirliliğini artıran en büyük etken meteorolojik şartlardır. Bundan dolayı başta İstanbul olmak üzere büyük şehirleri her zaman hava kirliliği tehlikesi beklemektedir. Trafiğin yoğun olduğu bölgelerde hava kirliliği değerleri daha da artmaktadır. Doğalgazı ithal ettiğimiz için doğalgaz ithalatında oluşabilecek bir kısıtlama veya kötü meteorolojik şartlar sonucu büyük şehirlerde oluşabilecek durağan bir hava, yüksek basınç ve/veya yükseklikle sıcaklık yükselmesi (enverziyon) sonucu, kaynaktan çıkan kirleticiler şehir üzerinde hapsedilecek ve yaşayanları olumsuz etkileyecektir. Örneğin 1952'de Londra'da meteorolojik şartların kötüleşmesi sonucu yoğun hava kirliliği oluşmuş ve birkaç gün içinde 4 bin insan ölmüştür.

Olumsuzlukların oluşmaması için konut ve ulaşım araçlarının yakıt kalitesine dikkat etmeli, binaların ısı yalıtımlarını yaptırmalıyız. Merkezi ısıtma sistemi olan binalarda havalandırma için pencereleri saatlerce açık tutmamalıyız. Eğer oda sıcaklığı fazla ise petek vanasını kısabilir veya kapatabilirsiniz. Bu nedenle **sıcaklık ve zaman ayarlamalı vanaların kullanımı teşvik edilmelidir.**